

ՌԵՏՈՒՆԻ

ՀԱՅՐ ԶՈՀՐԱՊ ԿԱՐԿԱՏՆԱԾԵԱՆ

ԽԻՍՏ ԾԻԾԱՂԱՇԱՐԺ ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Մի Արարուած

ՏԵՐ ԵՒ ՇՐԱՏԱՐԱԿԻԶ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Յ. ՊԱՂԱՅԱՆ

معارف نظارت جلیله سنک رخصتیه طبع اولنمشدر

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ն. Զ. ԱՐԱՄԵԱՆ

1892

3603
3603
3603

Հայր Զօհրապ Կարկատնաձեան

Ա Ն Զ Ի Ն Ք

ԶՕՀՐԱՊ ԿՍՐԿԱՏՆԱՉԵԱՆ

ԹԻԳՈՒՀԻ

ՄԻԻՍԻԻ ԺԱՆ

ՏԵԳՐԱՆ ԳԵՂԵՏԱԶԵԱՆ

ԲԱՐՍԵՂ ԼՈՒՍԱԻՈՐԵԱՆ

ԹՈՐՈՍ

ԿԻՐԱԿՈՍ

ՄԱՐՏԻՐՈՍ

Էօժէնի անուամբ անոր աղջիկը .

Էօժէնի եղբայրը .

Էօժէնի սիրահարը

Զօհրապի հին բարեկամը

Ժամագործի աշակերտ .

Դերձակի գործակաւար

Մօսկուայի ծառայ

Տեսարանը կը ներկայացնէ պարզ կարասեօք
սեւեակ մը, կողմնակի դռներ, պատուհան դերա-
սանաց ձախ կողմը :

ՏԵՍԻԼ Ա.

Զօհրապ . — Էյ թամամ, ծօ աս վախիթ քնանալ կ'ըլլոյ ,
աս լինչ թէմպէլութիւն է , աս ամէն օր ձեզի ըսելու է գէ-
հէր քի՛ առտուները կանուխ ելլաք տէյի, ես ալ կայներ
խենդի պէս կը առտում . . . ո՛րի կ'ըսես , անանկ խորունկ
խռամիչ կ'ընեն կոր քի՛ Գարբէլ հրեշտակն ալ գայ նէ ար-
թնալիք չունին . հայ Ած . լսէ հէմն բերնէս , Տէր Ած . եա
դարձ տուր եա բարձ . (դէպ 'ի յառաջ գալով) պէ ախպար-
ներ , Ած . ինծի երկու զաւակ տուեր է , երանի թէ չըլ-
լային . . . երկուքն ալ իրենց քէյֆին , կուզեն ու չ կ'եկան
կուզեն կանուխ , իրիկուններն ալ խօրթլախի պէս մինչեւ
սաաթը եօթը ութը կը նստին մարդ պողպատին ծակէն
կը խղզուի , պէ ատամ աս պոյս եմ եկեր սա տղոյս ըրածին

պէս խենդութեամբ բաներ չեմ տեսեր, զէհէր Ած. իմ մեղքերուս համար պատիճ տէյի տուեր է. ձեզի բան մը ըսեմ, թէ որ կուզէք մէկը անիծել նէ՝ ըռէք քի Ած. անանկ զաւակներ տայ քի՝ Զօհրապի որդւոց նմանին . . . ան չկատէք ինչ կը քաշեմ աս սրիկաներուն ձեռքէն . . . նայիս որ առտուները սահաթը չորսն է մի հինգն է մի կ'ելլան. անկողնոյն մէջ նստած խահվէ՛ բեր. (աղջկան ձայնով) կաթը չը մոռնաս ծօ, առանց կաթի ես չեմ կրնար խահվէ խմել . . . խահվէն լմնցա՛մ մի, մէյմէկ գիրք ձեռքերնին կառնեն, ուսմօն է ինչ խառախատայ է . . . ծօ ելէք տեղերնուդ կը պօռամ հիմա հայր հիմա, սա կտորը կարդամ տէ՛ աղէկ կտոր մընէ հոս աղջիկ մը իւր սիրահարին համար ինքզինքը ջուրն է նետեր երբոր լսեր է թէ սիրահարը ուրիշիմը հետ ամուսնացնել կուզեն . . . հիանալի պատմութիւն մըն է, մէյմալ նայիս ուսմանը լմնցաւ . . . է հայտէ խահվալթը ընենք, ունիս մի չունիս մի, ամէն առտու անասունի պէս պիտի թխեն ու թխեն . . . ախպարներս աս ամեն առտու է աս, անանկ ալ շատ կուտեն քի, իմ երեք օրուան ծով պահելով աւելցուցածս անճախ կօգտէ. ան ալ մէկին . . . աղջիկս մօտա չէ տէյի շատ չուտեր ըսենք, էհ ան ալ թիւրլիւ մընէ ատամ հա՛ աղէկ միտքս ինկաւ անցած օր ելեր ինչ՝ խալթ ընէ կը հաւնիք, (կնկան ձայն կեղծելով) հայրիկ, գեղացի երկտասարդ մը քանիմը օրէ ճանչցայ, փարիզէն նոր եկեր է. ինքն ալ աս տեղացի չէ. ինչ՝ կըլլայ թող մեր տունը կ'ենայ, ես շատ հաղ ըրեր եմ անկէ, ամօթ չէ՞ քա աղջիկ կըսեմ նէ՝ ինչո՛ւ ամօթ պիտի ըլլայ, կարելի է օր մ'ալ ինծի հետ կ'ամուսնանայ կ'ըսէ, չէ՞ս ամէնար աղջիկ որ հօրդ ատանկ խօսքեր կ'ըսես. ամէնալու ինչ՝ կայ որ կ'ըսէ. տեսաք հիմա տալիւրը, բայց ինչ ըրի նէ ես իմ խելքով՝ ըրի. կէօյա զաւակներս ուսումնական ըլլան ըսի, առ քեզի ուսմունք մը տէ նստէ վար. միթէ ըսածիս պէս ասոնք պատիժ չ'են ինծի, տղաս որ ըսէք Ած. ողորմի . . . սուղ սուղ ջուխայէ հաղուստներ որ ըսէք Ած. ողորմի . . . սուղ սուղ ջուխայէ հաղուստներ ան շան կաշին ալ ձեռքը՝ կանդա՛ է ինչ խառախատայ է փատ մըն ալ ձեռքը բռնած՝ կէօյա շուներէն վախնալուն է եղեր . . . սանքի պաղջայէն փատ մը կարէ տէ ձեռքը առնէ նէ՝ չ'ըլլար, մութլախա պատսոն պիտի ըլլայ, էյ ասոր խայիլ ըլլանք ըսինք, ֆախաթ պաղի պաղի անանկ գլխէն վեր ասլուրներ կը խառնէ քի՝ համբերութիւնս կը հատնի հէմէն զարնեմ գլխուն սպաննեմ կ'ըսեմ. հիմա ձեզի կը

հարցնեմ պարոններ, ձեր տղաքը ելլան ձեզի ըսեն որ աղասալ ինծի երբ պիտի կարգես, ինչ կընէք հէ՛, ինչ պիտի ընես, գլխուն մէկ հատ մը կը զարնես վէսէլամ. հիմա մէյ մալ մըտմըտացէք ասոնց ըրած մասրաֆները, պարէ ստակ վաստիկէլ գիտնան . . . խօսքը մէջերնիս մասրաֆըս քիչ ընելու համար շատ հեղ բանմը մահանայ ընելով ասոր անոր տունը կերթամ հաց ուտելու, ահա այս օր ալ բարեկամիս մէկը տավէթ ըրաւ, սա միսքիններուն վրայ մոմտալով քիչ մնաց պիտի մոռնայի, սա չ'ըլլալու տղաքս ալ հետս տանիմ որ տանը մէջ պօշ տեղը մասրաֆ չ'ըլլայ :

ՏԵՍԻԼ Բ.

Նոյն, Թագուհի վերջը Ժան

Թագ. — Հայրիկ, արգէն սեղանը պատրաստ է, նախաճաշիկը ընենք :

Զօհ. — (ծուռ ծուռ անոր նայելով) Ձեզի ով ըսաւ որ կերակուր պատրաստէք . . . սուֆրան ինչո՛ւ ձգեցիք :

Թագ. — Հայր իմ, միթէ նախաճաշիկ ընելու Ժամանակը չէ, անգամ մը Ժամացոյցդ նայէ :

Զօհ. — Քեզի ով ըսաւ քի խահվալթը պիտի ընեմ ես :

Թագ. — Ես ինչ գիտնամ, ամեն առտու տունը չէիր գըռնուեր եւ հիմայ ալ որ ձեզ հոս կը տեսնեմ՝ կարծեցի թէ նախաճաշ ընելու կսպասէք :

Զօհ. — Էյ քեզմէ հարցնող կայ քի ուտելու համար կեցեր եմ :

Ժան. — (ւնկելով) Հայր իմ շուտ ըրէ, նախաճաշը պատրաստ է հիմա կը պաղի :

Զօհ. — Առ քեզի մէյ մ'ալ . . . սափօր հաղած բանթօլօն ելէկին նայեցէք. խըրսէս պիտի ճաթիմ հիմայ, սատանան ինծի կ'ըսէ որ սըվոնց երկուքն ալ ոտքիս տակն առնեմ ճըղմեմ . . . պէ՛ ճանըմ, աս ինչ մասրաֆներ է քի կ'ընէք կոր դուք պէ՛ . . . ով գիտէ սրտերնին ինչ ուղեր է եփել տալու :

Ժան. — Շուտ ըրէ հայր իմ :

Թագ. Կերակուրը բողբոջին պիտի պաղի :

Զօհ. — Ծօ չկատէք քի ես տարին շատ շատ մէկ անգամ կերակուր կուտեմ տունը, ինչո՛ւ ինծի չի հարցուցած կերակուր եփել տուիք :

Ժամն. — Հայր իմ, կարծեցինք թէ ձեր ըսած տարուան այն մէկ օրը այս օրն է :

Ջօհ. — (զայրուիլով) Գացէք չուտով սուֆրան ժողվեցէք կերակուրն ալ աղէկ պահեցէք, վաղը կուտենք. ասոր տեղ մը տալեթ ըրին հոն պիտի երթանք կերակուրի :

Թագ. — Բայց հայր, կերակուրը վաղուան մնալով իւր համը կը կորսնցնէ :

Ժամն. եւ 'ի հարկէ անհամ բան մը կ'ըլլայ :

Ջօհր. Տեսա՞ք հիմա կերած ապուրնին, ասօրուան երուա՞ծը վաղը չ'են կրնար եղեր ուտել, ըսածիս պէս ասոնք ինծի պատիժ չ'են. հիմա գացէք սա սուֆրան ժողվեցէք, ու բան մը մի ուտէք որ երթալիք տեղերնիս բերաննիւ գոցած չը նստիք :

Թագ. — Ո՞ւր պիտի երթանք :

Ժամն. — Ո՞ր բարեկամին տունը :

Ջօհր. — Վայ գետինը մտնաք, գետինը, ձեզի պէս զաւակներուն Ած. հոգին առնէ, ծօ ձեզի ինչ. ես ուր տեղ որ կերթամ դուք ալ հոն պիտի դաք :

Թագ. իմ հարցնելուս պատճառը ոյն է որ եթէ պատուաւոր տեղ մըն է՝ նորաձեւ կերպիւ հազուիմ :

Ժամն. — Հարկաւ գիտնալու ենք որ նոր չինել տուած ապրիս հագնիմ թէ ոչ . . .

Ջօհր. — Ծօ դուք քէօռցէ՞ր էք, չէք տեսնար կոր թէ ես ինչ հագուստներ կը հագնիմ, տեսնողը ինչ կ'ըսէ մէյմը հօրը հագած հին ու մին հագուստներուն մէյմ'ալ իր զաւկըներուն հագածին նայեցէք, կ'ըսէ, անպիտան աղջիկ, ինչ պիտի ըսես եթէ ելլան ըսեն որ ատանկ սիւսլէնմիչ ըլլալուդ տեղ հօրդ հին ու մին լաթերը չի կարկաւս, հէ՞, ըսէ՝ ինչ պիտի ըսես :

Թագ. — այդ տեսակ բաներով աւելի կը խայտառակես զմեզ :

Ժամն. — Յայտնի բանէ, երբէք չի վայլեր որ այդ ըզգեստներով պաշտիք :

Ջօհր. — Ձեր հրամանոցը պատուին կը դպչի կոր, անունկ չէ՞ կը տեսնէք սըվոնց ըսածները, էյ ծօ, եկէք դուք հայր եղէք ես ալ ձեր որդին ըլլամ :

Ժամն. — Բայց գիտէք որ մեծ ամօթ է ձեր այդ կերպ հազուիլը :

Ջօհր. — Աղէկ ամմա, սա չ'ըսէք նայիմ, ի՞նչ հագուստ-

ներու վրայ է խօսքերնիդ. դուն ինծի մօտայի խօսք կ'ընէիր դուն ալ նոր հագուստ կ'ըսէիր, ըսել է որ դուք աս լաթերէն ուրիշ լաթեր ունիք, աս տեղ բան մը կայ պիտի հասկնամ :

Թագ. — Մատամ Տէմիլ վիւրին չինել չի տունիք անցած շաբթու. այն շրջասդեստս վերջին մօտան է :

Ժամն. — Իմա՛ ալ Միւսի Միւրինն է որ այս քաղաքին առաջին դերձակն է :

Ջօհր. էյ ատոնց ստակները ո՞վ պիտի տայ :

Ժամն. — Այդ ի՞նչ հարցմունք է. յայտնի բան է որ դուք. բայց հայր իմ, կ'աղաչեմ եթէ միւս դերձակին աշակերա՞ր դայ, ըսէք որ ալ անոր կարել տալու չ'եմ, ստակները տուած ժամանակնիդ, հասկցուցէք հաշիւնիս վերջացած ըլլալը :

Ջօհր. — Ծօ ի՞նչ ապուր կուտէք կոր. (կասողով) հիմա ալ ինծի հետ էյլէնձէ՞ի ելաք, թէ՛ դուրս ձէհէնէմ եղիք, չէնէ հիմա երկուքնիդ ալ ոտքիս տակը կառնեմ. (Ժամն. եւ Թագ. մեկնին) Ո՛հ Տէր Ած : մինչեւ ե՞րբ ատոնց խահրը պիտի քաշեմ, օֆ . . . ես ո՞վ, մօտիստրան ո՞վ, հայ աս մօտան ի՞նչա՞ր ընողին ճիտը տակը մնայ, ան, ինչու աս անպիտանները մէյ մը չը ծեծեցի որ բարկութիւնս ի՞նչա՞ր, ասանկներուն ոտկորները կոտրելու է, այժմ խորովելու է, խորովելու :

ՏԵՍԻԼ Գ

Նոյն եւ Ժամն

Ժամն. — (մեկնելով) Խորոված ըսիք հայր իմ, հիմայ պատած կ'ըլլայ :

Ջօհր. — Ծօ ի՞նչ խորոված . . . գետինն անցնիք. բանի՞ր հացով չէք կրնար կոր խահվալթը ընել, Տէր ողորմեա ինձ Ած. աս ի՞նչ փորձանքի եմ հանդպեր, ըսել է որ միս բերել տուեր են, ամեն օր մասրաֆ, ամեն օր. ծօ օխան քանի՞ առիք :

Ժամն. — Ձգիտեմ. խահարարին հարցնելու է :

Ջօհր. — Խովարարը ի՞նչ է :

Ժամն. — Իշթէ աշճին

Ջօհր. — Ծօ ինչոր աշճի է ադ :

Ժամն. — Երկայնահասակ մարդ մ'է :

Զօհր. — Ծօ երկու օր տուներ չեկայ տէյի աս ինչ խառ-
մսխառընութիւն է :

Ժան. — Էյ ինչ ընենք, կերակուր եփելով քրոջս փափուկ
ձեռները գեշցաւ, ինծի ալ ամօթէ ասկից ետքը զավգավթ
առնելու երթալը, բայց հայր իմ շատ վարպետ խոհարար է,
այնպէս խորոված մը շիներ է որ տեսներ . . . :

Զօհր. — (Ժողովրդեան) Աչճի են բռներ, ձեռքերը գեշ-
ցեր է եղեր. բան առնելու երթալը ամօթ է եղեր, ծօ թըշ-
ուռառականներ, ասանկ երթայ նէ միտրի վրայ պիտի նստե-
ցնէք զիս, միւֆլիւզ պիտի ընէք զիս միւֆլիւզ հասկցա՞ք :

Ժան. — Բայց հայր իմ դուքարդէն մեզի ըսեր էիք որ
խոհարար մը բռնենք :

Զօհր. — Երազիդ մէջ ըսի :

Ժան. — Ի՞նչպէս երազ, դուք չըսիք թէ ծառայ մը
բռնելու է :

Զօհր. — Ե՞րբ ըսի

Ժան. — Անցեալ շաբթու երբոր Պ. Սահառունեան . . . :

Զօհր. — Այն օրը որ վերի օտան Սըղըր Օղլուին հետ նըս-
տեր էինք նէ . . .

Ժան. — Այո՞, այն օրը :

Զօհր. — Էյ չի հասկցա՞ք քի անոր քովը ճախս ըլլայ
տէյի ըսի :

Ժան. — Մենք ինչ գիտնանք, կարծեցինք թէ զմեզ
մեղքնալուդ համար ըսիք :

Զօհր. — Ա՞ծ. պակաս չ'ընէ աղա տղաս, դուրս կորսիլ
դիմացէս դո՛ւրս, չ'էնէ հիմա կսպաննեմ :

Ժան. — Կերթամ, կերթամ մի բարկանաք : (մեկ կողմ
կը ֆաշուի)

Զօհր. — Երթամ բարեկամիս տունը քիչ մը բահաթ
ընեմ, ասանկ զաւակները սատանան տանի : (բախկուրեանի
խորհեմ մեկնի)

ՏԵՍԻԼ Դ.

Ժան (միմակ) միտքը թագուռի

Ժան. — Ո՛հ, ինչ է այս մեր վիճակը, հարուստ հայրմի
ունենալ որուն ժլատութեան պատճառաւ տանը մէջ ամե
օր խռովութիւն եւ կռիւ պակաս չէ, սլառառ մը հաց ուտելու
համար ստիպուած ենք ծնողքներնուս դիմադարձութիւն չը
նել, տեսակ տեսակ խաբէութեան միջոցներու գիմել, ով Ա՞ծ

իմ, դու օգնէ մեզի, ո՛հ ինչպէս պիտի կարենամ իմ նպատա-
կիս հասնիլ, քանի որ իւր հարստութեան գոնէ մէկ փոքրիկ
մասը ինծի չի յանձներ, որպէսզի կարող ըլլամ իմ պաշտելի
կիզայիս հետ ամուսնանալու, քոյրս ալ թերեւս այսպիսի
մտատանջութեամբ մը կը տանջուի, քանզի շատ անգամ կը
տեսնամ որ անկիւն մը քաշուած խոր տխրութեան մէջ կ'իյնայ,
գուցէ ան ալ մտքին մէջ ինձ պէս նպատակ մը ունի, բայց
չի համարձակիր ինձ յայտնելու, ո՛հ ահա ինքն ալ կուգայ,
(մեկն թագուռի) :

Թագ. — Եղբայր իմ, ինչ ըրիր հօրս որ զքեզ անիծելով
ոսնդուխներէն կ'իջնար եւ երեկուան եկած խոհարարը
վռնտեց հայհոյելով :

Ժան. — Տէր Աստուած, դարձեալ առանց խոհարարի
մնացինք :

Թագ. — Արդեօք երբ այս մարդը կարգի պիտի մտնէ,
չգիտեմ ինչ կը հասկնայ իւր հարստութիւնը ծակերու ծու-
կերու մէջ պահելէն :

Ժան. — Մենք ինչպէս մտածեցինք քեզի հետ, այն
ճամբով կարծեմ թէ կարգի մը կը դնենք :

Թագ. — Բայց իրիկուան փորձերնիս չ'յաջողեցաւ, տես
ինչպէս խոհարարը ճամբեց :

Ժան. — Հող չէ, մենք շարունակենք ամեն պարագայի
մէջ անոր հակառակելու, ես վաղը դարձեալ կը բերեմ խո-
հարարը, եթէ կրկին ճամբէ՛ կրկին կը բերեմ :

Թագ. — Ասոնք թեթեւ բաներ են որ շատ դիւրու-
թեամբ կ'ըլլան այնպիսի մտածմունքներ ունիմ որ . . . ա՛հ
Աստուած իմ :

Ժան. — Թէեւ ես քեզմէ փոքր եմ, բայց մի մոռնար
որ մայր կամ քոյր չ'ունիս, որոց կարենաս բանալ սրտիդ
փափախումը՝ ուստի հարկ է որ ինձ վստահելով այսչափ ժա-
մանով չ'իվեր պահած սրտիդ գաղտնիքը ինձ յայտնես, կըսեն
թէ ամենածանր մտածմունքը իսկ կը թեթեւնայ եթէ մոե-
րիմ մը հաղորդուելու ըլլայ :

Թագ. — Ա՛հ եղբայր իմ, իրաւունք ունիս, բայց քեզ
յայտնելով ինչ դարման կրնայ ըլլալ. քանի որ մեր հայրը
այդ սոսկալի ժլատութեան ախտէն բռնուած է, նախ պէտք
է հնարք մը գտնել զայն այս ցաւէն բուժելու :

Ժան. — Կը տեսնեմ որ միշտ ինձ պէս կը մտածես :

Թագ. — Ուրեմն դու ալ կը սիրես . . .

Ժան. — Ահ դու գուշակեր ես ուրեմն իմ սէրս :

Թագ. — Ո՛հ, բայց պատմէ տեսնենք :

Ժան. — Նախ դու սկսէ քանզի ինձմէ մեծ ես :

Թագ. — Չգիտեմ թէ . . .

Ժան. — Պատմէ՛ պատմէ՛ քոյր իմ :

Թագ. — Մենք ամիս մը առաջ միտքդ կուգայ կիրակի օր մը ո՛ւր գացինք :

Ժան. — Պարոն Մանասեանին հարսանիքը . այն գիշերն որ մինչեւ լոյս պարեցիր Տիգրանիկ անուն երիտասարդիմը հետ

Թագ. — Ո՛հ այս ,

Ժան. — Կարծեմ թէ քոյր իմ, ալ ինծի համար քաղտնիք մը չէ քու տխրութիւնդ , մէկ խօսքով , կը սիրես զինքը :

Թագ. — Կը սիրեմ եղբայր իմ, դու ալ կը սիրես բայց զով յայտնէ ինձ քու քաղտնիքդ որպէս զի երբ զգամ իմ սրտիս փափախումը՝ նոյնը քու սրտիդ մէջ ըլլալը գիտնամ :

Ժան. — Բողոքովին անծանօթ չէ՛ քեզ իմ սէրս , արդէն կը ճանչնաս . քու դաս ընկերուհիդ՝ որ միշտ քեզի այցելու-
թեան կուգայ :

Թագ. — Լիզան , ահ չարածըճի ընկեր , ինչու մինչեւ ցարդ ինձմէ ծածկեր է իւր սէրը :

Ժան. — Մի՛ մեղադրեր զինքը քոյր իմ, գուցէ ակնա-
ծութիւնը . . .

Թագ. — Ակնածութիւն . . . բայց ոչ թէ ինձ պէս ընկե-
րով մը համար որ գրեթէ իւր քոյրն եմ :

Ժան. — Ես ալ քու փոքր եղբայրդ եմ :

Թագ. — Ատկից ինչ կըլլայ :

Ժան. — Բնական է որ չի համարձակիր :

Թագ. — Կը հասկնամ, աղէկ ուրէմն երկուքնիս ալ հիմա միմեանց գաղտնիքը գիտնալով պէտք է որ մէկզմեկու օգ-
նենք , այնպէս չէ՞ , սկսինք նախ քեզմէ . այսօր եթէ գայ Լի-
զան՝ ես խօսք կը բանամ , տեսնեմ թէ . . .

Ժան. — Ո՛չ քոյր իմ, առաջին՝ որ դու ինձմէ մեծ ես , երկրորդ ձեր սեռի փափկութիւնը կը պահանջէ արդէն որ մենք նախ ձեր օգտին ծառայենք , ինչպէս որ շատերու մէջ սովորութիւն է կսպասեն իրենց քրոջը ամուսնանալուն՝ եւ յետոյ իրենք կ'ամուսնանան : Ուստի հետեւեալով այս օրէնքին այս օրուրնէ սկսեալ պիտի աշխատիմ քու երջանկութեանդ , նա մանաւանդ . այսօր պարահանդէսի մը պատրաստութեան համար , միւսիւ Տիգրանիկը պիտի գայ ինձ հետ տեսնուելու :

Թագ. — Ահ . . .

Ժան. — Մի՛ մտածեր երբեք քոյր իմ :

Թագ. — Սիրելի եղբայր , դու որ հիմայ գիտես իմ ցաւս , ինչպէս կ'ուզես որ չի մտածեմ , մանաւանդ հօրս յամառ բը-
նութիւնը քանի որ միտքս կը բերեմ արիւնս կը սառի :

Ժան. — Այդ բանին վրայ երբէք մի խռովիր , մենք ամենայն հնարք 'ի գործ կը դնենք զինքը այդ յամառ բնա-
ւորութենէն հրաժարացնելու :

Թագ. — Բայց ինչպէս :

Ժան. — Դու ինծի թող , ես այնպէս խաղեր խաղամ իրեն որ . . . բայց աղէկ միտքս եկաւ , երթամ պարոն Լու-
սաւորեանը գտնեմ , անիկա հօրս խիստ մտերիմն է , եւ կ'օգնէ
մեզի , այս կ'օգնէ :

Թագ. — Բայց եղբայր , ինչ պիտի ըսես անոր :

Ժան. — Ամեն բան կը պատմեմ եւ . . .

Թագ. — Ո՛հ ոչ եղբայր իմ, նա մեզ հասակակից չէ , ինչ-
պէս կը համարձակիս . . .

Ժան. — Չէ՛ , դու չգիտես թէ այն բարի մարդ մ'է , ես այժմէն կը խոստանամ թէ մեր վիճակին վրայ պիտի փրկակի
անոր սիրտը :

Թագ. — Երանի թէ այնպէս ըլլար բայց :

Ժան. — Ես քեզի ըօի թէ դուն ինծի թող այս գործը , եւ պիտի տեսնաս , իսկ դու ալ քու կողմէդ որքան որ կա-
րելի է հօրս կամացը միշտ դէմ գործէ , մէկ կողմէն դու , միւս
կողմէն ես , հակառակելով կրնանք զինքը իւր յամառ մտքէն
փոխել :

Ծառայ մը . — (մտնելով) Եարեմ ֆրէնկի պէս մարդ մըն
է եկեր ձեզ կուգէ աղա :

Թագ. — (ակամայ արօտին վրայ իյնալով) Ահ , ինքն է :

Ժան. — Քաջ եղիր քոյր իմ , քաջ , ահա գործելու ժամը
հասաւ :

Թագ. — Բայց ես չ'եմ կրնար . (կ'ուզէ իւր սեւեակը երթա
բայց Տիգրանին դիմը ելնելը տեսնելով՝ աշխարհ կանկ կառ-
նու վայրկեան մը յետոյ դիմը 'ի անոր կերպ .)

ՏԵՍԻԼ Ե .

Նոյնի եւ Տիգրան (դրսէն) Զօհրայ

Տիգ. — (Մտնէ խիստ շփոյ հագուած , աչքերը ակնոց , աչ

ձեռքի ձեռնոցը շտապով հանելու աշխատելով) Ա՛հ Օրիորդ դուք էք, ընդունեցէք իմ խորին յարգանքս, կը փափաքէի իմանալ թէ արդեօք տունը կը գտնուի իմ սիրելի բարեկամս միւսիւ ժան:

Ժան. — Այո՛ բարեկամս:

Տիգ. — Ա՛հ ուրեմն ներեցեք չտեսնելուս (կոսրսվելով):

Ժան. — Կը հասկնամ, աւելի կարեւոր զբաղմունք մը ունէիք (օրիորդ ցուցնելով) այնպէս չէ՞

Տիգ. — (Թագուհիին կը նայի հարցնելու համար քե եղբայրը տեսնուի և) Ա՛հ Օրիորդ չէի կարծեր թէ . . .

Թագ. — Պարոն Տիգրան, մի շուարիք. ես արդէն ամեն բան յայտներ եմ եղբորս, ձեր նամակաւ մը ինձ ըրած ամուսնութեան առաջարկութիւննիդ. այս համարձակութիւնը տուաւ ինծի:

Ժան. — Նամակ ալ կայ:

Թագ. — Ես մանրամասն պարագաները աւելորդ համարեցի ձեզ պատմել եղբայր իմ. միայն ըսի թէ «կը սիրեմ» կարծեմ ամեն բան ասոր մէջ կը պարունակի:

Ժան. — Ձեր ինչ կերպ սիրահարուիլդ պէտք չէ ինծի, այժմ պէտք է աշխատիլ հայրերնիս համազելու որ բաւական դժուար բան մ'է:

Տիգ. — Ո՛հ բարեկամ, կրնամ յուսալ արդեօք:

Ժան. — Այո՛ պարոն յուսա՛, երբ ես խոստացայ կատարել . . .

Տիգ. — Ո՛հ որչափ շնորհապարտ եմ ձեզ:

Ժան. — Շնորհապարտութիւն . . . ապա . . . քանի որ դու իմ սիրելի բարեկամս ես՝ եւ նա ալ իմ քոյրս . . . բայց հիմայ գտնեք սա մեր պարահանգէսին:

Թագ. — Եղբայր իմ . . .

Ժան. — Ուրեմն կուզես որ այս խնդրոյն վրայ խօսի՞նք:

Զօհր. — (դրսեն) Ծօ՛, տահա հո՞ս ես, հայտէ՛, հայտէ՛, փարթալդ ժողովէ նայինք, աս թօհաֆ պէ՛:

Թագ. — Ո՛հ Աստուած իմ, հայրս է՛ որ խոհարարը կը ձամբէ. հիմայ հոս պատի գայ ի՞նչ ընենք:

Ժան. — Եկէք մեր սենեակը երթանք պէտք եղածը խօսելու: Վերջը ես կ'երթամ պարոն Բարսեղը գտնելու, այնպէս ընենք որ ուզէ չ'ուզէ մեր կամքը կատարէ:

Տիգ. — Բայց բարեկամ, այս գործը ի՞նչպէս գլուխ պիտի հանենք:

Թագ. — Սիրտս կը դողա . . .

Ժան. — Հանդարտ եղիք, հանդարտ:

Զօհր. — (աւելի մօտենալով շտապ) Ծօ՛ հայտէ՛, չափուի՛ր է նայինք, չէնէ հիմա թէքմէյով դուրս կը հանեմ հա՛:

Զայն մը. — (դուրսեն) Խապահադս ի՞նչ է:

Զօհր. — Իրաւունք ունի մարդը, յանձանք չ'ունի:

Տիգ. — Ի՞նչ բանի բարկացած է:

Ժան. — Մտէք, իմ սենեակս մտէք, ես ձեզի կը հասկցնեմ, (զանոնք աջ կողմի սենեակը մտնելով). հայր, հայր, չատ սուղի պիտի նստի քեզի այդ խոհարարը ձամբելդ: (կը մտնի անոնց ետեւէն)

ՏԵՍԻԼ Զ.

Զօհրայ (բարկացած մտնել) յետոյ Կիրակոս

Զօհր. — Թօհաֆ պէ, բան չ'ունիս նէ՛ մտմտայ ու մտմտայ, ամէն սաաթ սատանայի պէս աչքիս առջեւ կուգայ մեծ մեծ մասրաֆներ, երազիս մէջ պիլէ մասրաֆներ կը տեսնամ, քիչ մը որ քնանամ աչքիս երեւոյթի պէս մասրաֆ կերեւայ. մէկ խօսքով ամէն ելլալ նստելուս՝ մասրաֆ, մասրաֆ:

Ժան. — (Դուրս ելլելով դէպ ի ներս) դուք սպասեցէք, ես երթամ Պր. Լուսաւորեանը զրկեմ. (մեջ տեսնելով դուրս կ'ելլի)

Զօհր. — Օ՛ֆ, կէնէ միտքս կուգայ սա աճին, մինչեւ որ մէճիտ մը չի տուի՝ տունէս չկորսուեցաւ: Օ՛ֆ . . . ասանկ երթայ նէ պիտի խենդենամ, պէ ախպար ան ի՞նչ բաներ ըսին սա իմ չըլլալու զաւակներս, ախ քանի որ միտքս կուգայ՝ խենդենալուս բան մը չ'մնար, ո՛հ չեղաւ չեղաւ հիմայ խելքիս պիտի գայ. երթամ քիչ մը պտըտիմ որ բացուիմ: (երթալու ասեն Կիրակոս դիմացը կ'ելլի):

Կիր. — Բարեւ ձեզ աղա:

Զօհր. — Այս չամ սըրըղին ո՛ւրկէ ելաւ:

Կիր. — Վարպետս բարեւ ըրաւ . . .

Զօհր. — Աստուծոյ բարին (մեկուսի) հիմա հասկցայ . . . մասրաֆ . . .

Կիր. — Վարպետս ըսաւ որ . . .

Զօհր. — Շատ աղէկ ամա, ասոր գործ ունիմ չեմ կըրնար գալ, շնորհակալ եմ, շնորհակալ եմ, ասոր ուրիշ տեղէ մը տալէթլի եմ:

Կիր. — Ի՞նչ կ'ըսէ . . . աղա՛, ըսածս չ'հասկցա՛ք, վար-
պետս . . .

Զօհր. — Իրաւ որ չեմ կրնար գալ, առաջուց դիտնայի
նէ՛, իրօք խօսք չէի տար :

Կիր. — Իմ ըսածս ուրիշ բան է աղա՛ :

Զօհր. — Ի՞նչ պէյնամազ մարդ ես եղեր պէ՛. ասոր չեմ
կրնար գալ, վաղը իրիկուն պէլքի գամ. (մեկուսի) սա մէյմը
տէֆ ընէի . . .

Կիր. — Այս ի՞նչ խօսք չ'հասկցող մարդու հանդիպե-
ցանք, կաղաջեմ մօտիկ ըրէ՛. վարպետս ըսաւ որ . . .

Զօհր. — Պէ ախպար շնորհակալ եմ, աս ի՞նչ խրատար
զօռ ընել է. քէչէի խօսք տուած չըլլայի տէ վարպետիդ իբ-
ռամը խապուլ ընէի, ամա ի՞նչ ընեմ ախպար. տուած խօսքս
ետ չ'եմ կրնար առնել, մարդը անդին կը պէքէյէ ինծի :

Կիր. — Բայց . . .

Զօհր. — Իրաւ որ նատիմ կ'ըլլամ կոր, շատ զօռ մ'ընէր,
կայնէ էյէր կ'ուզէ նէ՛ վաղը կ'ուգամ, հէմալ անոր կամքը
սեղը տանելու համար աղջիկս ու աղաս հետս կը բերեմ
վէսէլամ, ասանկով պիր թաշ ըլա իքի գուշ վուրուրը. հէմ
անոր կամքը տեղը կ'երթայ հէմ վիզիթա մը տուած
կըլլանք :

Կիր. — Բայց քիչ մ'ալ մօտիկ ըրէ՛ եւ պատասխան տուր :

Զօհր. — Պատասխանը ինչ է :

Կիր. — Այսինքն ճուղապ տուր :

Զօհր. — Կերած ապուրը նայեցէք, տուածս ճուղապ
չ'էր. վաղը անպատճառ . . . :

Կիր. — (մեկուսի) Աս ի՞նչ տեսակ մարդ է, խելքը միտքը
անկուտի փորը կշտացնելու վրայ է. (բարձր) վարպետս ստակ
կուզէ կոր, ստակ հասկցա՛ր :

Զօհր. — Ի՞նչ ստակ :

Կիր. — Փառք Աստուծոյ, վերջապէս հասկցուցինք,
վարպետս 1500 զրուշ կուզէ :

Զօհ. — Հայ գետինն անցնիս աղայ գետինն անցնիս,
(անոր) թէմէսիկը դրուած է, քէֆիլ ունի, ես քէֆիլսի թէ-
մէսիկսիզ ստակ չ'եմ իտար, զաւակս պիլէ ստակ ուզէ նէ
ինձմէ՛ կէնէ ատեթս աս է. հիմա քէսէին 10 զրշ. պիտի տայ,
առաջ օխաը կառնէի նէ ան վախիթ ասանկ սուղ չէր օր-
թալըսը, հիմա ալ աղաս ու աղջիկս պիտի կարգեմ, անոնց
համար գիտես, ի՞նչ տար մասրաֆ կ'ըլլայ օղուլ :

Թագ. — (մեկեկն դուրս եղալով) Ի՞նչ ըսաւ :

Կիր. — (Ժողովրդեան) Աս ի՞նչ աներես մարդ է. (բարձր)
պարոն Զօհրապ :

Զօհ. — Ծօ՛. Զօհրապ աղա չէս կրնարկոր ըսել :

Կիր. — Էյ աղէկ, աղէկ, Զօհրապ աղա թող ըլլայ. վար-
պետս քէզմէ Փայիղով ստակ չ'ուզեր կոր :

Զօհ. — Իրաւ, անոր խաթրը շատ կը սեպեմ ամա՛ ինչ
ընեմ ախպար. հիմա ամեն բան սուղ է սո՛ւղ :

Կիր. — Էյ էֆէնտիմ :

Զօհ. — Իրաւ չեմ կրնար հիմակուան մասրաֆներուն
օղլում քու խելքդ չի հասնիր :

Կիր. — Ես ի՞նչ կ'ըսեմ, դուք ի՞նչ կ'ըսէք :

Զօհր. — Զաւակ ունենաս նէ՛ ան ատեն կը հասկընաս
քի ի՞նչ խրատար մասրաֆներ կուենաս :

Կիր. — Բայց Զօհրապ աղա . . .

Զօհր. — Ձե՛ս հասկնար. պակաս չեմ կրնար տալ, գնա
ինձմէ շատ բարեւ ըրէ՛ ըսէ քի էյէր կուզէ նէ թահվիլ մը գրել
տայ, քէֆիլն ալ մէկտեղ թող հոս գայ, փարան հազըր է :

Կիր. — Դուք այսօր կամ շուտեր եք եւ կամ գիտու-
թեամբ կ'ընէք կոր :

Զօհր. — Հէլպէթ անանկ կուգայ քեզի, Ֆայիղը քիչ մը
չատկէկ կ'ուռնեմ կոր տէյի, էյէր քու վարպետդ չ'ըլլար ու-
զողը նէ, հիչ չ'էի իտար, էսկի տօսթ տիւշման օղմազ, օղ-
սատա . . .

Կիր. — (Ժողովրդեան) Ի՞նչ պէյնամազ մարդ է եղեր,
Աստուած ազատէ ասոր ձեռքէն :

Զօհր. — Քիթիդ տակէն ի՞նչ կը մումուս :

Կիր. — Ոչինչ, հի՛չ :

Զօհ. — Ինտո՞ր հիչ, բան մը կը մրմուայիր կոր :

Կիր. — Կըսէի որ հրամանքնիդ, երեսիդ ըսել չ'ըլլայ
թէ եւ բայց շատ պէյնամազ մարդ մընէք :

Զօհ. — Էյ ալ համը փախուցիր . . . տէ կորսուէ սըն-
կեց նայինք, կուզես առ կուզես մ'առնեմ :

Պիր. — Պարոն Զօհրապ լաթերու . . .

Զօհ. — Զօհրապ աղայ չէս կրնար կոր ըսել :

Կիր. — Էյ Զօհրապ աղա եղիր : Լաթերուն ստակները
պիտի տամ :

Զօհ. — Ի՞նչ լաթեր :

Կիր. — Ձեր միւսիւ թանին :

Թագ. — Տէր Աստուած :

Զօհ. — Ի՞նչպէս միւսիւ ժան :

Կիր. — Վարպետս լսեր է որ ձեր միւսիւ ժանը իր լա-
թերը հիմայ ուրիշ թերզիւի մը պիտի կարել տայ եղեր, անսր
համար ըսաւ որ ստակները թող աւան :

Զօհ. — Միւսիւ ժանը ո՞վ է, չեմ ճանչնար կոր :

Թագ. — (կանաց իւր հօրը) Տո՛ւր եղբօրս համար է :

Զօհ. — Դուն հոս ի՞նչ բան ունիս, անտօթ ուղուրսուզ :

Թագ. — Բայց հայր իմ :

Զօհ. — Կորսըվէ կ'ըսեմ սընկեց, չէս լսեր, (նկրս կը հրէ) :

Կիր. — Պիտի տամ, թէ ոչ ուրիշ կերպով առնենք :

✓ Զօհ. — Ախպար ես միւսիւ ճամբ չեմ ճանչնար :

Կիր. — Դուք ձեր որդին չէ՞ք ճանչնար :

Զօհ. — Իմ տղուս անունը չէնք շնորհք Օհանէս է :

Կիր. — Երկուքը մէկ ըսել է :

Զօհ. — (մեկուսի) Քէչիէ վուճուտը վերնար, հօշ անոր

ալ մասրաֆ պէտք է ես, ինչ է նէ մէկ ծանով կ'աղատէինք :

Կիր. — Է՛ ի՞նչ պիտի ըսէք :

Զօհ. — Գնա՛ գնա՛ այ՛ օղուլ, ալլահալէմ բօրդ անօթի է
տէ՛ ըսածդ շաշըրմիշ կ'ընես կոր, հայտէ օղուլ հայտէ գնա
բանդ, ես քու գիտցած մարդտ չեմ :

Կիր. — Քու հասկցած լեզուովը խօսելու է քեզի հետ,
գիտես որ ես զքեզ չեմ ճանչնար, դուն չեմ պաթախճի, նէ-
քէս, ուղուրսուզ, խաբերայ Զօհրապը :

Զօհ. — Կորսուէ սընկեց զընգօփ :

Կիր. — Զըրգօփը մըրգօփը չիյտեմ, ստակները պիտի
տամ, չէնէ . . .

Զօհ. — Պառկէ խենդ, լուսուն շատ կայ, ես ամենեւին
պարտք չունիմ, ուրիկց առնելիք ունիս նէ՛ գնա անկէց ուզէ :

Կիր. — Ես կերթամ, բայց ետքը պիտի զղձաս, քեզի
անանկ բան մը ընեմ որ դուն քու ձեռքովդ բերես ստակը
տաս . . . ծառայ եմ : (մեկնի խորհն շտապաւ)

Զօհ. — Էօֆ արիւն քրտինքը մտայ մինչեւ որ սա մարդը
ճամբու դրի, այսօր երկուք եղաւ, պիւթիւն քաշածս զաւկը-
ներուս ձեռքէն է. ելլամ հեռանամ սա տունէն, քանի որ
տունին մէջ մնամ՝ առնելիքի տէրերը զինճիւի պէս մէկզմէկու
ետեւէ պիտի շարուին : Բայց (մեկնի) :

ՏԵՍԻԼ Է.

Թագուհի, (վերջը) Տիգրան (վերջը) Ժան

Թագ. — Տէր Աստուած այս ի՞նչ խայտարակութիւն էր,
ինչպէս չափցաւ այն մարդէն. եւ ի՞նչպէս համբերեց այնքան
նախատանաց. ո՞վ երկինք դու աղատէ զմեզ այս կացութենէն :

Տիգ. — (դրանք մեջքէն) Օրիորդ Էօֆէնի. կրնամ ներս
մտնել հայրերնիդ գնաց :

Թագ. — Դնաց սիրելիս . . . կեցէք նայիմ սա պատու-
հանէն. լիողոցին մէջ մարդու մը հետ կը խօսի, այն մարդը
ձեռքերը հոս կերկնցնէ. հայրս ալ բարկացած կ'երեւայ . . .
շատ տաքութեամբ կը խօսին . . . տեսէք . . . ո՛չ, ո՛չ, մի
նայիք, գուցէ տեսնէ զձեզ եւ ետ դառնայ, եկուր սա տեղ
նստինք :

Տիգ. — Այս դիպուածը զիս բաւրովին յուսահատեցուց
մտածելով մանաւանդ ձեր տարօրինակ յամառութիւնը որով
դուցէ արգելք ըլլայ մեր անցնելիք երջանիկ օրերուն :

Թագ. — Ո՛չ սիրելիս, եղբայրս ամեն բան կարգի կը
դնէ, այն վայրկեանէն սիրտս հանդարտեցաւ, երբ նա խօս-
տացաւ մեզ օգնել :

Տիգ. — Ո՛հ աննման եղբայր մը, բարեկամ մը ունինք, բայց
ոտքի ձայն կայ . . . հայրդ չ'ըլլայ :

Թագ. — (դիպի դուրս վազելով) Ո՛չ, եղբայրս է, ձեռքը
կապոց մը կայ, արդեօք ի՞նչ է :

Տիգ. — Արդեօք բարի՞ լուր մը կը բերէ մեզ

Թագ. — Խնդալով կուգայ, բարի է, անպատճառ բարի է

Ժան. — (ուրախ) Եկայ, եկայ, ամեն բան կարգին է,
պարոն Լուսաւորեանը տեսայ, հիմայ կուգայ ձեր գօրծին
համար խօսելու :

Թագ. — Ա՛հ, տեսնէիր հայրս ինչքեր ըրաւ :

Ժան. — Ի՞նչ, նոր բան կայ դարձեալ :

Թագ. — Հաղիւ մեկներ էիր տունէն՝ դերձակին աշա-
կերտը եկաւ :

Ժան. — Գիտեմ, ճամբուն վրայ տեսայ, բոլոր եղելու-
թիւնը պատմեց ինձի, էյ ի՞նչ ընենք, համարենք թէ ցնդեր
է . . . իսկ դուք պարոն Տիգրան մի՛ մեղադրէք զինքը :

Տիգ. — Ա՛հ երբէք, ես միայն կը վախնամ թէ անոր
բարկացոտ բնութիւնը մեր երջանկութեանը արգելք մը չ'ըլլայ :

Թագ. — Բայց սա կապոցը ի՞նչ է :

Ժան. — Այս կապոցը ... ասոր պատճառը զձեզ քիչ մը պիտի տխրեցնէ :

Թագ. — Ի՞նչ պատճառաւ...

Տիգ. — Ինչո՞ւ :

Ժան. — Մի՛ շփոթիք, այս առտու հայրս գացեր է պարոն Լուսաւորեանին խորհուրդ հարցնելու նպատակաւ :

Թագ. — Ի՞նչ բանի համար :

Ժան. — Իւր բարեկամ վաշխարուին մէկը որուն հետ հինգ տարի առաջ ընկերութիւն ըրած է եղեր նամակ մը գրեր է որով կիսացնէ թէ քոյրս իւր որդւոյն կուզէ առնել ինչու որ հայրս պզտիկուց խօստացեր է իրեն տալ :

Թագ. — Ա՛հ Աստուած իմ (սքողին վրայ կիշկալ) իմացայ ով ըլլալը :

Ժան. — Ի՞նչու կայլայլիս քոյր իմ, վերջը մտիկ ըրէ :

Տիգ. — Օրիորդ էօթէնի, հանդարտեցէք, շարունակեցէք պարոն կաղաչեմ :

Ժան. — Երբ պարոն Լուսաւորեանին ձեր գործին խօսքը կ'ընէի անալ ինծի այս բանը պատմեց, յետոյ աւելցուց ըսելով թէ գնա՛ սեւ կեղծ մօրուք մը եւ լայն վերարկու մը առ... ես հիմայ կուգամ :

Թագ. — Ատկից ի՞նչ կըլլայ :

Ժան. — Իմալ ձեզի պէս հետաքրքրութիւնս շարժելուն ըսաւ թէ գինքը եթէ չկրնամ համոզել, պէտք է խիստ միջոցներու դիմել, եթէ չեղաւ պէտք է խաբել եւ ինծի խրատեց որ որքան անկեց գաղտնի պարտք ունինք՝ բոլորին ալ իմացնենք թէ որ ժամանակ ուզենք, ամէնը մէկ վայրկեանի մէջ գան իրենց առնելիքը հօրմէս պահանջելու :

Թագ. — Բայց ատով ի՞նչ կըլլայ :

Ժան. — Լսեցէք. այդ փեսացուն՝ որուն պատկերը պարոն Լուսաւորեանի քովը կայ՝ սեւ մօրուք տգեղ երիտասարդ մէկ, ուստի մենք ալ. (դրսէն Զօհրայի հագալու ձայնն լսուի բայց հայրս եկաւ, եկէք իմ սենեակս, եւ ինչ որ ըսեմ ըրէք՝ պիտի տեսնէք այն ատեն որ պիտի յաջողիմք :

Թագ. — Ա՛հ եղբայր իմ :

Տիգ. — Բարեկամս :

Ժան. — Հասկցայ, սրտերնիդ թրթռալ սկսեր է ես ալ ձեզմէ նուազ մտածմունք չունիմ, բայց հիմայ կուգայ. մտէք մտէք չուտ ըրէք (երկուքն ալ աջ դիմ կը մտնեն) :

ՏԵՍԻԼ Ը.

Զօհրայ (միմակ)

Զօհր. — Օ՜Փ Հէյ ողորմած դուն ողորմիս, ալ բան մնաց քի ես չի քաշեմ, տունը չեմ նստիր որ առնելիքի տէրերը քանի մը օր խաղցնեմ ֆայիզը օլսուն վաստակիմ տէյի, գետինն անցնելու զաւկներս ալ արալըս կը գտնան ային օյին մարդիկ տունս լեցնելու : Էյլէնմիլ ըլլամ տէյի սօխախ ելայ՝ դիմացի տէմիրճի կարապետը ըսաւ քի՛ Փարիզէն եկող նանէ մաճունի տղայ մը եկեր է քիչ մը առաջ, ան տագիգէին փառ կտրեցայ մնացի (կայնի. Բարսեղ Լուսաւորեան մտնելուն՝ զայրուքիս անոր վագի). ինծի նայէ պէ Խապար, դուն տեսած ես խօստ լսած ունիմ մի քի հայր մը իւր զաւակները ուղածին պէս չի կրնայ կառավարել (անոր օձիկը կը բռնէ) :

Բար. — Ձէ՛, չեմ լսած, բայց բարեկամ օձիկս թող :

Զօհ. — Անանկ է նէ ի՞նչ ապուր ուտելու համար կ'ելլան ինքիր քէյֆին էրիկ կը ճարեն :

Բար. — Բարեկամ՝ սա օձիկ սթող ու նստէ նայինք :

Զօհր. — Ա՛ֆ կընես, անանկ խըրսլանմիլ եղեր եմոր... ամա ըսէ հախ չ'ունիմ, աս ելլալու ճամբայ է :

Բար. — Պէ՛ ճանրմ անոնք ուսումնական զաւակներ են, անոնց հետ հակառակ երթալու չիգար, անոնք երկու խօսքով բան մը կը հասկնան, կանչէ խօսէ. չեղաւնէ իրենց թող որ ուղածնին ընեն :

Զօհ. — Պէ՛ ատամ դուն ալ պօնժուռ ես եղեր ա՛ :

Բար. — Պօնժուռ ի՞նչ ըսել է :

Զօհ. — Ախպար դուն ալ ան խարախատայէն կարդացիր :

Բար. — Ի՞նչը :

Զօհ. — Ռօմօն է ումի՛ն է ի՞նչ զէհիր զըխմ է :

Բար. — Կեցիր բարեկամ, քիչ մը հանդարտէ, օրինաւոր բան մը խօսէ որ ի՞նչ ըսելու հասկնամ :

Զօհ. — Օրինաւոր ի՞նչ ըսել է Խապար, քու աղջիկդ ելլայ քեզի ըսէ թէ գեղեցիկ երիտասարդ մը կայ, մեր տունը առնենք. վէ՛ դուն ալ խայլիլ չ'ըլլաս, ինք ալ խապար ընէ կանչէ նէ ի՞նչ կ'ըսես :

Բար. — Կեցիր բարեկամ մի բարկանար, կարելի է սիրտը սիրեր է, կամ խօսք է տուեր, միայն պէտք է նայիս որ...

Զօհ. — Սուս եղիր Աստուածդ կը սիրես պարէ հիջ օլ

մազսա սա ճերմակ մազերէդ ամէցիր, էյ անանկ է նէ դուն ալ ելիր 15 տարեկան աղջկան մը հաւնէ տե խօսք տուր, քու ըսածէդ ադ կելլայ, մեղք մեղք, դուն ալ հէ՞. մեղայ Աստուած մեղայ:

Բար. — Առաջ մէյ մը բանին էութիւնը պէտք է իմանալ ու . . .

Ձօհր. — Բանին էութիւնը հանկընը արը. կարճ խօսքով պէլքի ես չեմ ուզեր անոր տալ (ֆանի ուր տեղեկն վեր ցատկե Բարսեղ կը նստեցնէ):

Բար. — Կայնէ, ի՞նչու չես ուզեր:

Ձօհ. — Ի՞նչու մի իշթէ չեմ ուզեր:

Բար. — Բայց ատանկ բան չ'ըլլար. երիտասարդ են անոնք:

Ձօհ. — Հոգիդ կը սիրես սուս եղիր մարդ Աստուծոյ պարէ սա երիտասարդի խօսքը մի ըներ, շնորհքով տղայ մը ըլլայ նէ՝ բանը գործը ստակին խըյմէթը գիտցող ըլլայ նէ՝ նէ խէ ըսենք. ան ալ կենէ իմ քէյֆս է ես, կուզէմնէ կուտամ:

Բար. — Բայց բարեկամ, քեզմէ ի՞նչ կը պակսի, անոր չ'տաս նէ որո՞ւ պիտի տաս:

Ձօհր. — Իմ հաւանած մարդուս, իշթէ աս առտու մարդը մէքթուս ալ խրկեր է . . . քեզի ալ ցցուցի:

Բար. — Է՛ աղէկ ա՛, տեսնենք աղջկիդ անիկայ կուզէ՞:

Ձօհր. — Ախպար խաղբորդ չի մնայ ամմա, դուն ալ քէմ խենդ չես եղեր հա՛:

Բար. — (խեղաղով) Ի՞նչու:

Ձօհր. — Ձէ ախպար, չէ՞ որ իմ հաւանածս ան ալ պէտք է հաւնի. մայրը ողջ ըլլար նէ ան պիտի հաւներ, հիմա ես ողջ եմ նէ՝ հայրն ալ ես եմ մայրն ալ:

Բար. Էրիկը քէզի հէտ պիտի ապրի չենէ անոր:

Ձօհ. — Ձգէ Աստուածդ սիրես նէ ձգէ ինծի կը տեսնաս կոր: ահա ես հօրս հաւանած աղջկանը հետ կարգուեցայ փառք Աստուծոյ ինչ պակասութիւն ունէի, հիմա ալ կուղեմ որ ուզուն սէօզիւն գըսասը, ես միտքս դրեր եմ աղջկիս աս առտու նամակ գրող Փայիզճիին տղան Պաղտասար աղան կ'այ ես, անոր պիտի տամ վէսսէլամ:

Բար. — Սիրելի բարեկամ, չես մտածեր որ քու աղջկանդ անհարմար ամուսին մը պիտի ըլլայ, երկու տող բան գրելու համար քոյն ալ վարժապետ մը պէտք է:

Ձօհ. — Ի՞նչ կըրես ախպար, ատ խօսք է, ես կարդալ չի գիտնալուս համար անօթի մնացեր եմ . . . փառք Արարչին:

Բար. — Գործը կարդալ չի գիտնալուն կամ գիտնալուն վրայ չէ, ուսումնական աղջկի ունեցողը քիչ մ'ալ պիտի մըտածէ որ . . .

Ձօհր. — (ծաղրելով) Էյ ի՞նչ պիտի մտածէ նայինք, քեզի բան մը ըսեմ, դուն խելքդ թռուցեր ես:

Բար. — Երկուքիս մէկը կորսնցուցեր ենք, բայց դուն թէ՛ ես. ահա կ'իմացնեմ քեզի թէ այս դարուս մէջ բռնութեամբ աղջկի կարգել չ'ըլլար, խելացի ճամբայ մը բռնէ վերջը կը գըջաս:

Ձօհ. — Աղէկ խրատ. բեր սա թեւդ քաշեմ. ան վախիթն ալ քու խելքովդ չէ՞ր որ կ'իւզէիմ զաւելներս բռնեցի գօլճ խրկեցի տէ հիմա ասանկ պեղանին կը քաշեմ կոր. դնա բանդ Աստուածդ սիրես, ձգէ որ ես իմ գիտցածս ընեմ:

Բար. — Վերջը պիտի գըջաս:

Ձօհ. — Աղէկ աղէկ, գըջամ նէ գըջամ:

Բար. — Բայց ըրածդ պօշ բան է:

Ձօհր. — Պօշ ըլլայ լեցուն ըլլայ, ես իմ գիտցածս կ'ընեմ:

Բար. — Բայց մեղք է:

Ձօհր. — Է՛ քէնաթիմ երկար ըրիր ա՛, զաւաններուն հարը ես եմ մի դուն:

Բար. — Աղէկ, բայց բարբարոսութիւն է այդ:

Ձօհր. — Էրկան կ'ընես կոր . . .

Բար. — Գոնէ այդ բանը ընելէդ առաջ մէյ մը հարցնենք Օրիորդ Էօթէնիին:

Ձօհ. — Սա կ'իւզէիմ Թագուհի անունը ի՞նչ հալ քաշեց մինչեւ որ ֆրէնկեամուզ բան մը ըրիք նէ . . .

Բար. — Ատկից բան մը չ'ըլլար, Թագուհի է եղեր Էօթէնի է եղեր:

Ձօհր. — Անանկ է ես, ըրիր եղար հիմա ալ զէթին ես-ղիի պէս ջուրին երեսը կայնէ:

Բար. — Հիմա ձգէ՛ տա գործը վերջ տուր. մեղքէ աղջկիդ:

Ձօհ. — Կենէ՞ մի պաշայեցիր մարդ, ես խօսքս ես չ'եմ առներ, ըրածս ըրած է՝ ըսածս ըսած:

Բար. — (մեկուսի) Շիտակ ճամբով երթալ չ'պիտի ըլլամ խաբելու է, (քարձ) հիմայ հասկցայ որ միտքդ դրածդ պիտի ընես, բայց բան մը պիտի խնդրեմ, անպատճառ պիտի կատարես:

Ձօհր. — Ի՞նչ:

Բար. — Նայէ որ անուշութիւնով խօսք բանաս աղջկանդ:

մեղք է խեղճը, մէկէն 'ի մէկ սիրտը մի կտորեր:

Զօհր. — Ինծի խենդի տեղ ես դրեր:

Բար. — Աստուած չ'ընէ, ըսածս ան է որ մի բարկանար թէ որ առաջին անգամ քեզի դէմ խօսի, աւելի աղէկ կըլլայ թող խօսքը ուրիշը բանայ, վերջը չ'եղաւ նէ՝ դուք կը խօսիք:

Զօհր. — Տեսա՞ր մի խեղացի խօսքը, ասոր ո՞վ բան կըսէ՝, վէրէճա կընեմ քի դուռն խօսք բանաս, ինչ խեղարը կ'ըլլայ նէ՝ քու ձեռքդ մեծցած են. ամա նայէ որ խանարըմիշ ընես, քիչ մը առաջ ըրած պետ մուսմեղէս բանի տեղ մի դներ... ասի ըրէ, ներողութիւն տուր...

Բար. — Վնաս չ'ունի, վնաս չունի... ո՞ւր է օրիորդ քոթէնը:

Զօհ. — Աստուածդ սիրես սըվոր չէնք շնորհք Թագուհի ըսէ:

Բար. — (վնծիծաղ) Է՛ թող ըսածիդ պէս ըլլայ, ո՞ւր է արդեօք:

Զօհր. — Ո՞ւր պիտի ըլլայ ներսն է:

Բար. — Երթամ տեսնեմ:

Զօհր. — Կեցիր, ինծի նայէ, էյէր խանմիշ չ'ըլլայ նէ՝ հոս ղրկէ... ամաչէ... տահա աղէկ կ'ըլլայ հոս կանչենք, ես խօսք կը բանամ դու ալ վրայ կուտաս կը լմնայ կ'երթայ. (մեկուսի) չ'եղայ երթայ թէրս խալթ մը խառնէ. (դիպի աղջկան սենեակը երթալով):

Բար. — Ինչպէս որ կուզես (մեկուսի) խորամանկ ծեր. Աստուած տայ որ Օրիորդը իւր դասը մոռցած չ'ըլլար:

Զօհ. — Թագուհիցա՛, քա՛ Թագուհիցա՛:

Թագ. — (նեղահեղ) Ի՞նչ է, հայրիկ:

Զօհր. — Հոս եկուր քիչ մը, (բարսեղին) իշթէ աս ալ գօլէճին մարիֆէթն է, հարցուր քի հիչ օր մը աղապա ըսած ո՛ւնի մի:

ՏԵՍԻԼ Թ.

Զօհրայ. Թագուհի. Բարսեղ (մէկ կողմ փառում)

Թագ. — (զայրով) Ի՞նչ կուզէք հայր իմ: (դուրս ելած ասե՛ն Տիգրանին եւ Ժանին զրուխը երեսայ)

Ժան. — (Թագուհին ֆաշելով) չ'մոռնաս ընելիքդ. (նեղ ֆաշուին):

Զօհ. — Աղջիկս, նայէ Բարսեղ աղան եկեր է քեզի համար խեր բան մը կըսէ կոր (աչք կընէ Բարսեղին ան աղ կըսէ) էկէր ըլլայ նէ՝ շատ աղէկ բան մը կ'ըլլայ:

Թագ. — Ի՞նչը

Զօհր. — Հարուստ տղայ մը... հարուստ կ'ըսեմ նէ՝ սանկ գըցը բռիկ հարուստներէն չի հասկնաս:

Թագ. — Հարուստ ըլլայ աղքատ ըլլայ, խնդիրը ատոր վրայ չէ, պէտք է գիտնամ թէ ո՞վ է:

Զօհ. — (Բարսեղին) Հիմա եկուր տէ մի կատար... խիստ ամօթ չունիմ քա աղջիկ, կը վայլէ՞ աղջիկ տղու մը քի լիեսան ո՞վ է տէյի հարցնէ, ղիս պիտի խենդեցնես

Թագ. — Ի՞նչու չի վայլեր... զարմանալի բան... ես իմանալու չեմ ընկերոջս ո՞վ ըլլալը, որուն հետ յաւիտեան կենակից պիտի ըլլամ:

Զօհր. — Ես տեսայ հաւնեցայ, զաթը գիտեմ ալ աղէկ տղայ է:

Թագ. — Հարցնելը ամօթ չէ, դո՛ւք պիտի պսակուիք հետը թէ ինձ պիտի պսակէք, շատ աղէկ կընէք հայր եթէ պսակուիք, ես ալ մայր մը կունենամ որ երբեմն ղիս կը գգուէ պսակուիք, ես ալ մայր մը կունենամ որ երբեք չեմ վայելած. ո՛հ, ու կը սիրէ, որուն քաղցրութիւնը երբեք չեմ վայելած. ո՛հ, ինչ ուրախ եմ, մայր մը պիտի ունենամ, մայր մը, ո՞վ Աստուած իմ, ուրախութենէս ինչ ընելու չեմ գիտեր (կսկսի կոտորելով ֆաշել):

Զօհ. — (ժողովրդեան) Աս ալ ուսմանն սորված պիտի ըլլայ... աղջիկ, ասանկ գէ՛վգէ՛կ գէ՛վգէ՛կ մի ցատկուտեր առնէս, հիմա պողաղիս ծտկէն կը խղդուիմ, չեմ խալնիր չեմ առնար որ հարդ գէ՛ֆէ՛նմիշ կ'ըլլաս տգ կը վայլէ հիմա:

Թագ. — Ես ի՞նչ գիտնամ, տեներ եմ հաւներ եմ կ'ըսես ուրեմն դու ես կարգուողը:

Զօհ. — Զայնդ կորէ՛. . . սարաֆ կարապետ աղային տղան է իշթէ, նայինք անոր ալ մահանայ մը կը գտնան, ես ալ կայներ գէ՛վգէ՛կի պէս կը հարցնեմ. ասոր հոս պիտի գայ հատու ունիս նէ դէմ կեցիր:

Բար. — (խկոյն) Զէ՛, Օրիորդը երբեք չէ՛ չ'ըսեր այդպիսի ընտրութեան մը համար. (աչք կ'ընէ Թագուհիին որ համաձայնի) քիչ մը առաջ ըրածը ձեր իրեն ընկեր ընելիք անձին անունը չտալնուդ համար էր, այնպէս չէ՞ Օրիորդ:

Թագ. — Ես այդպէս դատարկ բաներու պատասխան տալ չեմ ուզեր. (բարկութեամբ սենեակը կը մտնէ)

Զօհ. — Իշթէ ասալ լուսաւորութիւն մ'է . . . ասանկ երթանք նէ՛ Աստուած վկայ ջրհեղեղը նորէն պիտի ըլլայ, է՛ ասոր ինչ կըսեն պարոն լուսաւորեան:

Բար. — Կարծես թէ դու ալ ուխտեր ես միշտ բարկութեամբ խօսելու . . . բարեկամ դուն ինծի ձգէ այս հոգը, կ'ուզէ՞ս որ այս իրիկուն նշանը տաս, աղէկ, դուն պատրաստութիւններդ տես, մնացեալը ինծի ձգէ, ես կերթամ կը համոզեմ զինքը:

Զօհ. — Քեզ տեսնեմ, Օհանէս ալ ինծի խրկէ:

Բար. — Միւսիւ ժամը:

Զօհ. — Տահա ային ոյին տնուներ կայ նէ տուր սահմազաւակներու:

Բար. — Աղէկ, աղէկ, կը խրկեմ, ա՛հ Աստուած, դու օգնէ մեզ սա դժուարին ճամբուն մէջ (աջը մտնէ):

ՏԵՍԻԼ Ժ.

Զօհրայ (վերջը) Ժան

Զօհ. — Ինչ թօհաֆ մարդ է սա մարդն ալ: 50 տարու է՝ 20 տարեկան ճահիլի խելք ունի, ինչ է լուսաւորեալ է եղեր. ցք. ցք. ցք. (արտոյն ոտքը կը շտկէ եւ կսկսի նամակ գրելու):

Ժան. — (գաղտնի) Ինչ կը կամիք հայր. . .

Զօհ. — Ինչ պիտի կամիմ, հիշ խկէմիւրին ոտքը ելեր էր տեղը անցուցի, հիմա ալ մէքթուպ կը գրեմ:

Ժան. — Ինչ կուզէք ինձմէ:

Զօհ. — Հո՛ւրաւ ըսիր, գնա չարչի տէ քանի մը պէտքի բաներ տայ բեր:

Ժան. — Ինչ տեսակ բան:

Զօհ. — Նշանտուքի համար:

Ժան. — Հայր իմ ինծի պիտի նշանեմ:

Զօհ. — (Ժողովրդեան) էյ հիմա դուք ըսէք, վայլե՞ց ասիկայ, գնա՛ կորսովէ սընկեց, աչքիս մերեւար:

Ժան. — Ինչու միշտ բարկութեամբ կը խօսիս մեզի հետ ո՞րու համար է այդ նշանտուքի պատրաստութիւնը:

Զօհ. — Թագուկը պիտի նշանեմ:

Ժան. — Քոյրս:

Զօհ. — Հո՛ւ:

Ժան. — Որո՞ւ հէտ:

Զօհր. — Ծօ՛ առիկա քու գիտնալու բանդ է խլէ՛ղ, հարը դո՞ւն ես մի ես:

Ժան. — Հայրիմ, մինչեւ երբ այս յամառութիւնը պիտի տիրէ քու վրադ, ամեն պարագայի մէջ կուգես մեր կամաց դէմ գործել, եւ հիմա ալ ելեր ես քոյրս այնպիսի մէկումը տալ՝ զոր ոչ դու կը ճանչնաս, ոչ ես եւ ոչ իսկ քոյրս, ո՛չ հայր իմ ո՛չ, արդի ժամանակս կը պահանջէ նախ հարցնել աղջկան թէ արդեօք կը կամի՞ ձեր ընտրած ամուսնոյն հետ կենակցելու. եւ ետքը նշանտուքի պատրաստութիւնը տեսնելու է, բաց ասկից, արդեօք հարցուցի՞ք քրոջս թէ ուրիշ մը կը սիրէ՞ թէ ոչ, ահաւասիկ այսպէս կընեն լուսաւորեալ մարդիկ:

Զօհր. — (բարկութեամբ արտոյն վրայէն վայցը կառնէ Ծօ՛ իշթէ քեզի լուսաւորութիւն. (Ժողովրդեան) ինծի անանկ կուգայ որ՝ հէմէն սըվոր գլուխը ձգմէմ, (անոր) ծօ՛ պարոն ճինճոց տուն՞ ալ հարդ խրատելու ելեր ես:

Ժան. — Հայր՛, այս նշանտուքը պիտի չ'ըլլայ, անկարելի է, քոյրս ով որ կ'ուզէ անոր հետ պսակուելու է, դուն չի պիտի ապրիս անոր հետ այլ քոյրս՝ . . . ուրեմն իւր ամուսինը ինքը ընտրելու բացարձակ իշխանութիւն ունի ինչ կ'ըլլայ եթէ քիչ մ'ալ խելքով գործ տեսնաս:

Զօհր. — Տէր Աստուած, դուն համբերութիւն տուր, ինչ խենդութիւն ըրի տէ ասոր գործ յանձնելու եղայ, երթամ պէտք եղածը ես իմ ձեռքովս առնեմ, զաւակ չէ գլխու փորցանք, հէմէն Աստուած բարձ տայ:

Ժան. — (Անոր ետեւէն) հայր աղէ՛կ գիտցիր որ անկարելի պիտի ըլլայ: (Զօհրայ մեկնի):

ՏԵՍԻԼ ԺԱ.

Ժան, Բարսեղ, Թագուհի Տիգրան

Ժան. — Գործը կարգին է, մէկ կողմէն մեր հակառակութիւնը՝ միւս կողմէն մէկ քանի առնելիքի տէրերուն ներկայութիւնը զինքը պիտի չ'փոթէ:

Թագ. — Գնա՞ց եղբայր իմ, կրնան՞ք դուրս ելնել:

Ժան. — Այո՛ գնաց, եկէ՛ք, ձեռքն ալ նամակ մը կար, բայց ինչ ըլլաւ չի հասկցայ:

Բար. — Ես գիտեմ այն նամակը, քիչ մ'առաջ ձեզի ըս-

ած նամակս է, փեսացուն կը զրկէ որ այս գիշեր նշան բերէ, հիմա մենք մեր դերը խաղալու նայինք:

Տիգ. — Ո՛հ՝ որքան շնորհապարտ եմք ձեզ:

Բար. — Հիմա այդ խօսքերը մէկդի թողունք, ինչպէս որ ըսի՝ գնա անմիջապէս հագուստները հագիր եւ կեղծ մօրուքը դիր, խոյ դու միւսիւ ժամ. Պ. Տիգրանին հետ դրանք ետեւը կը կանգնին եւ ինծի հետ խօսած ժամանակը յարմար միջոցի մը կտպասես դրսէն ձայն մը հանելու:

Թագ. — Բայց Պարոն, Հայր...:

Բար. — Դուք ամենեւին երկիւղ մի ունենաք, օրիորդ ամէն բան հանդարտութեամբ կ'անցնի:

Թագ. — Շնորհակալ եմ, դուք մեր տղայութենէն 'ի վեր մեզի երկրորդ Հայր մը եղած էք:

Բար. — Շուտ ըրէք շուտ, բոստ լօքալը հեռու չէ, հիմա ուրէնէ կուգայ ցերը:

Թագ. — Ձէ՛ չէ՛ տակաւին շուկայ պիտի երթայ զանազան բաներ գնելու:

Բար. — Անանկ բաները միշտ դռնապան Սարգսին ձեռօքը կ'առնէ. կեցիր, պատուհանէն դուռը կերեւայ, տեսէք ըսածիս պէս չէ՞, մատիտով թուղթի վրայ գրել կուտայ (երեքն ալ դիպ 'ի պատուհան կ'երթան):

Ժան. — Տեսէ՛ք, ստակ տուած ձեռքը ինչպէ՞ս կը դողայ:

Բար. — Ո՛վ գիտէ որչափ կը հայհոյէ խեղճ դռնապանին, հա աղէկ միտքս ինչաւ, ինչ նշան պիտի տանք առնելիքի տէրերուն հոս գալու համար:

Ժան. — Քիչ մնաց պիտի մոռնայի սա պատուհանէն ճերմակ թաշկինակ մը պիտի կախէի երբոր միջոցը գար, ահա թաշկինակը դրպանս է, անոնք ալ դուրսն են, տես չորածճին ինչպէ՞ս կը խնդայ. (աւեկնիւն ալ կային):

Թագ. — Այս առտուան եկողն է

Բար. — Շուտով շուտով սենեակ քաշուինք, դռնապանը բաժնուեցաւ, դէպ 'ի հոս կուգայ, Պ. Տիգրան երթանք, ես ձեզի կը ցուցնեմ ինչպէս հագվիլդ: ինձմէ զատ ձեր մէջէն մէկը չի ճանչնար ձեր հօրն ընտրած փեսացու Պարոնը եկէ՛ք, եկէ՛ք... (դրսէն Զօհրային հագադու եւ մոմադու ձայնը կուգայ) յարմար ժամանակ է, սաստիկ չիթած կ'ըլլայ, հիմա անոր միտքը կրնանք իւր աչքերը խաբել... հեռանանք (աւեկնիւն ալ աչիւն մեկնին):

ՏԵՍԻԼ ԺԲ.

Զօհրայ (վերջը) Բարսեղ

Զօհր. — Իշթէ ասիկա իմ բաղդս է որ ամեն դէմս ելլողը ստակս անինայ ուտել կուզէ. մահալէին պէքճին պիլէքի աստար տարի է էմելյէթիլ մարդ մը կը ճանչնայի՝ քիչ մնաց մէճիտիյէս աշըմիլ պիտի ընէր հիսապին մէջ, ախ մէյմը աղճկանս գործն ալ լմնցնէի պաշխա բան չէի ուզեր ան ատեն ալ սա նանլէթ ըլլալու տղաս օրթան պիտի լյնայ... օֆ, քէշկէ սըվոնք ծնած չ'ըլլային, աս ի՞նչ է քաշածս. (նստած մատով հաշիւ կ'ընէ) որչափ որ կուգես խտարէ ըրէ, կէնէ իծծուն իծծունը հինգ օսկի կերթայ. նշանաւորը հարսնիքը մէկ ըլլայ կ'ըսեմ, ամա՛ կը վախնամ որ աղջիկս կ'ըլլայ խալթ մը կընէ տէ՛տահա մեծ մասրաֆ մը կը բացուի գլխուս, որ կողմ դառնամ նէ պէլայ է... ինչ է նէ ատամ, թող ըլլայ լմնայ տէ... (մեկէ Բարսեղ) հա՛ ի՞նչ ըրիր նայինք:

Բար. — Խեղճ աղջիկը ինչ ընէ ուզէ չուզէ պէտքէ ընդունի:

Զօհ. — Իրաւ կըսես չէնէ չախա կ'ընես կոր... խօսք տուաւ, լմնցաւ:

Բար. — Բայց գիտես որ ասոնք աղէկ բաներ չ'են ի՞նչ կ'ըլլար եթէ մէյմը իրեն կամքը հարցնէինք:

Զօհր. — Մեռելիդ հոգուն մի պաշլայեր:

Բար. — Լուսաւորեալ մարդ մը ասանկ բաներու վրայ ազատ հայեցումք մը ձգելու է:

Զօհր. — Էյ կենէ մի պաշլայեր, ըսինք ա՛, լուսաւորութիւնը ան է որ մարդ իւր գլուխը խելը ունենայ, չէք քէզի պէս պօշ բաներու համար միտք հոգնեցնէ, էյէր քէզի պէս ես ալ մոմտայի նէ՛ աղջիկս հիմա իր խօսքը պիտի ընէր:

Բար. — Քեզի բան մը ըսեմ, ես անոնց տեղը ըլլայի նէ քեզի հետ խաղ մը կը խաղայի որ՝ դուն ալ կը հաւնէիր:

Զօհր. — Ատամ դուն ալ, ի՞նչ կրնան ընել, թող ընեն նայինք, ես ալ անդին կըսեմ քի ադ լուսաւորեալ ճահիլները մեզմէ խելօք են տէյի:

Բար. — (մեկուսի) Աս դէշ չէ. (դրսէն Ժանի ձայնը շուրի)

Ժան. — (դրսէն) Հրամայեցէք պարոն, հրամայեցէք հայրս ներսն է:

Զօհ. — Ո՛վ է աճապա:

Բար. — Փեսացուդ չ'ըլլայ:

Ձօհ. — Ասանկ չափուխ կերթայ մէքթուպը :

Բար. — Բօսթ Լօքալով չիխրկեցիր :

Ձօհր. — Հա

Բար. — Անանկ է նէ ան է (մեկուսի) տեսնենք սա դօ-
մէտին ի՞նչպէս պիտի վերջանայ :

ՏԵՍԱՐԱՆ ՎԵՐՁԻՆ

Նոյնի, Ժան, Տիգրան (ծայտալ) վերջը Թագունի
Հեզգիեհէ Թորոս, Կիրակոս, Մարտիրոս եւն

Ժան. — Ահաւասիկ հայրս, (խկոյն կերթայ գրպանեկ
ձեռնակ դաշկինակ մը կը հանե եւ պատուհանին առջեւ փակի
մը անգամ երեցնեղե ետք՝ այն տեղը կը կախե) :

Ձօհ. — Հրամայեցէք աղա՛, չուպուխ բերէք :

Տիգ. — (աջ կընկ որ չի գործածե)

Ձօհր. — Օհաննէս, գնա քրօղդ ըսէ որ անուշ խահվէ
բերէ, չէ կեցիր առաջ մէյմը թող դայ ատիօ ընէ :

Ժան. — (Տիգրանին ականջին) Նայէ որ չի խօսիս :

Ձօհ. — Էյ, ի՞նչպէս էք նայինք աղաս, քէֆէրնիդ աղէ՛կ
է, (Տիգրան զիտոյր նիշան կընկ) ի՞նչու չէք խօսիր, աղա աը-
ղաս, (մեկուսի) ի՞նչ անճոռնի պատկեր ունի, պզտիկուց կէնէ
քիչ մը շնորհքով էր (դրսեկ աղաղակ) ի՞նչ ձայն է աղ :

Ժան. — (հոգը ձեռքին բռնած փաշեղ ձեռացնե) եկո՛ւր, հայրս
կուգէ, ինչ որ է պիտի ընդունիս, Ած.ով վերջը բարին կ'ըլլայ :

Թագ. — Ձէ՛, չեմ ուզեր իմ կամքովս չեղած բանը :

Ձօհ. — Ի՞նչ է աղ նայիմ . . . հոս եկուր աղջիկ ինծի
խըրսլաթմիշ մի ըներ, չենէ Աստուած գիտէ փրկիչ կը խրկեմ
քեզի հա՛ :

(Դրսեկ). աղաղակ Ո՛ւր է ո՛ւր :

Ձօհ. — Ա՛ս ի՞նչ է վախճամ կէնէ առնելիքի տէր է :

(Դրսեկ) Այսչափ համբերութիւնը հերիք է :

Ձօհ. — Տէր ողորմեա, ասօր ի՞նչ թէրս օր եղաւ :

Թորոս. — (մեկեղով) Բարեւ Ձեզ պարոն :

Ձօհ. — (աջ ձեռքով աղջիկը բռնած) Աստուծոյ բարին

Թորոս. — Մատամը կը խնդրէ որ այսօր անպատճառ
մատամաղէլ էօթէնիի ֆիստանին ստակը տաս :

Ձօհր. — Լսեցիր աղջիկ, տահա ալ չխալնելով չես ուզեր
ուզածս ընել :

Մար. — (մեկեղով) Բարեւ ձեզ պարոն . . .

Ձօհ. — Դո՛ւն ի՞նչ փորացաւ ունիս :

Մար. — Վարպետս ըսաւ որ Միւսիւ Ժանին քօռտօնին
ստակը . . .

Ձօհ. — (ծուռ ծուռ տղուն նայի, ան ալ իբր քե վախ-
ցած ետ փաշուի) Ծօ՛, աս ի՞նչ է, աս ալ աշտին թխիկը դար-
ձաւ, գնա բանդ ես քեզ չեմ ճանչնար :

Մար. — Բայց մենք քեզ կը ճանչնանք աղա, եւ ստակ-
ները քեզմէ առնելուն ճանքան գիտենք :

Կիր. — Հիմա ի՞նչ պիտի ըսես նայինք. կենէ Միւսիւ
Ժանը տղադ չես ճանչնար :

Ձօհ. — Էյ հիմա խելքիս պիտի դայ :

Բար. — (մեկուսի) Գեշ չէ . . . ինծի նայեցէք բարեկամք,
այսօր օրը չէ . . .

Ամենք. — Ձէ՛ չէ՛, մենք ստակնիս կուզենք (Բարսեղ
կերթայ զանոնի իբր համոզելու) :

Ձօհ. — Հիմա ես ի՞նչ ընեմ սա առնելիքի տերերու...
խելքս գլխէս գնաց . . . Բարսեղ աղայ, չ'ըլլայ նէ նշանտուքը
վաղուան ձգենք տէ . . .

Բար. — Ի՞նչ կըսես ամօթ չէ՞ մի, դուն սա աղջիկդ կանչէ
ձեռք ձեռքի տուր վէստէլլամ . . . ես առնելիքի տէրերուն
խօսք կը հասկցնեմ (դարձաւ առնելիքի տէրերուն հետ կը խօսի) :

Ձօհ. — Աղջիկ հոս եկուր, սիրելի աղաս դուն ալ ձեռքդ
տուր, հարսնիքն ալ եկող շաբթու կ'ընենք, էօֆ վերջապէս
ազատեցայ ասկեց, տարօսը մէկալին . . .

Բար. — Ձօհրապ աղա, գիտես ինծի ըսիր թէ անոնք
կրնան ինծի խաղ մը խաղալ՝ ես ալ կըսեմ թէ հիմակուան
ճահիլները մենէ խելօք են :

Ձօհ. — Էյ հա՛, ըսի ի՞նչ կայ քի :

Բար. — (Տիգրանին կեղծ մօրուքն ու սեւ բալթօն յան-
կարծ հանելով) Տէս, սեւին տեղ առ քեզի ձերմակը :

Տիգ. — Կրնանք յուսալ . . .

Ձօհ. — Իրաւ որ ճահիլները մենէ խելօք են եղեր . . .
վայ ինձ (կը մարի)

ՎԵՐՁ

U. 2.

Nº

3623